

Kendelse i faglig voldgiftssag FV2013.0058,

afsagt den 12. juli 2013

Fagligt Fælles Forbund
(konsulent Claus von Elling)

mod

Dansk Byggeri
for
Værum Byg & Montage ApS, Galten
(konsulent Erling Olsen)

Uoverensstemmelsen angår, om der i henhold til Bygningsoverenskomstens § 5 foreligger en omgåelse af overenskomsten ved, at den indklagede virksomhed har indgået underentreprisaftaler med to polske firmaer om udførelse af dele af virksomhedens tømrerentreprise, samt i givet fald størrelsen af klagers krav.

Klager har nedlagt påstand om, at den indklagede virksomhed til 3F skal betale 80.344,26 kr. med procesrente fra ydelsernes forfaldstid.

Indklagede har påstået frifindelse.

Sagen blev mundtligt forhandlet den 26. juni 2013 med undertegnede fhv. højesteretsdommer Poul Sørensen som opmand.

Der blev afgivet forklaring af faglig sekretær Marcin Nowakowski, af virksomhedens indehaver Jørgen Værum Jensen og af en af de polske håndværksmestre, Artur Klincewicz.

Efter bevisførelse, procedure og votering kunne der ikke opnås enighed eller flertal for en afgørelse blandt de af hver af parterne valgte medlemmer af voldgiftsretten. Afgørelsen træffes derfor af opmanden.

Baggrunden for sagen

Værum Byg & Montage har haft en underentreprise ved opførelse af en hestestald mv. i Hørsholm. Hovedentreprenør var Bundgaard Byg ApS, Skanderborg, der har specialiseret sig i opførelse af haller til forskellige formål.

Værum Byg & Montage videresolgte som en del af sin underentreprise dels beklædningen med træbetonplader i stalden, dels beklædningen med gipsplader i en lejlighed på ejendommen til to polske firmaer, henholdsvis Art Pol v/ Artur Klincewicz og Raf Bud v/Ralf Klincewicz. Prisen for disse arbejder blev fastsat til hhv. 45.000 kr. og 15.000 kr. I henhold til ikke specificerede fakturaer af 12. april og 2. marts 2013 har Værum Byg & Montage i maj 2013 betalt de polske firmaer hhv. 38.500 kr. og 32.362,50 kr.

Klagers krav er opgjort svarende til den aftalte sum i kontrakterne med de polske firmaer "tillagt overenskomstsmæssige tillæg for de to mænd, gældende for arbejde udført på byggepladsen".

Kontrakterne med de polske firmaer er sålydende:

Hørsholm den 4/2 2013

Entreprise kontrakt mellem

Værum Byg og montage ApS og Art Pol.

Arbejdet udføres indendørs i hestestalden på ...

Arbejdet består i at beklæde loft, vægge og gavle med Troltex.

Prisen for arbejdet: kr. 45.000,00

Leje af værktøj pr. mdr.: kr. 500,00

Leje af beboelsesvogn kr. 110,00 pr. døgn

Der faktureres 14 dage efter aflevering

Hørsholm den 3/2 2013

Entreprise kontrakt mellem

Værum Byg og montage ApS og Ralf [rettelig Raf] Bud.

Arbejdet udføres indendørs i lejlighed på ...

Arbejdet består i at beklæde væggene med gipsplader.

Prisen for arbejdet: kr. 15.000,00

Leje af værktøj pr. mdr.: kr. 500,00

Leje af beboelsesvogn kr. 110,00 pr. døgn

Der faktureres 14 dage efter aflevering

Det er under sagen oplyst, at Værum Byg & Montage under arbejdet med staldbygningen modtog et pålæg fra Arbejdstilsynet bl.a. vedrørende det stillads, der var udlånt til de to polske firmaer. Det blev ikke dengang oplyst, at rette modtager for dette pålæg skulle være de to selvstændigt virkende underentreprenører.

Det hedder i Bygningsoverenskomsten:

§ 5 Omgåelse af overenskomsten

1. *Der er mellem parterne enighed om, at det kan betragtes som en omgåelse af overenskomsten, hvis selvstændige erhvervsvirksomheder udfører et bestemt angivet arbejde i et lønmodtagerlignende forhold såkaldte "arme og ben virksomheder".*
2. *det betragtes dog ikke som en omgåelse af overenskomsten, når to eller flere virksomheder i et reelt forretningsforhold indgår aftale om et bestemt angivet arbejde, eller hvor en underentreprenør eller et specialfirma antager medarbejdere til at udføre arbejdet.*
3. ...
4. *Ved bedømmelsen af, om der er tale om en omgåelse af overenskomstens bestemmelser, indgår det som en vejledning, om den selvstændige:*
  - *udøver ledelsesretten ved udførelsen af arbejdet*
  - *er ansvarlig for arbejdets kvalitet*
  - *er økonomisk ansvarlig*
  - *bærer den økonomiske risiko ved arbejdet.*

Forklaringer

Marcin Nowakowski har forklaret, at han den 5. marts 2013 besøgte byggepladsen sammen med en opmåler. De talte med Jørgen Værum Jensen og ganske kort med to polakker, der oplyste, at de arbejdede for Værum Byg. Jørgen Værum Jensen tillod dem ikke at tale mere med polakkerne.

Jørgen Værum Jensen har forklaret, at hans virksomhed, der er en enmandsvirksomhed, havde det indvendige tømrer- og smedearbejde på pladsen i underentreprise. Selv arbejdede han med at sætte staldinventaret op. Arbejdet med at opsætte gipsplader i en lejlighed og træbetonplader i staldbygningen solgte han til de to polske firmaer Art Pol og Raf Bud. Materialerne blev leveret af hovedentreprenøren, og Værum Byg & Montage udlejede motorsav, kompressor og stillads til de polske underentreprenører. Der er tale om to brødre, som til dels arbejder for hinanden. Der blev lavet nogle ekstraarbejder ved indgangen til lejligheden, ligesom der blev lavet en hems. Derfor har han i

alt betalt de pågældende et noget højere beløb end de aftalte entreprisummer. De to brødre mere eller mindre delte arbejdet mellem sig, og fakturaerne er udtryk for, hvor stor en del af de to underentrepriser hvert af de polske firmaer rent faktisk har udført. Faktureringerne dækker hver af underentreprenørernes nettotilgodehavende efter fradrag for leje af værktøj og beboelsesvogn. Underentreprisernes omfang og pris blev aftalt på pladsen. De afsluttende faktureringer er sket efter hans godkendelse af de udførte arbejder mv. Hans virksomhed har ofte udført arbejde for Bundgaard Byg ApS. Der bliver sædvanligvis ikke udarbejdet entreprisekontrakter i forholdet mellem Bundgaard Byg og hans virksomhed.

Artur Klinecicz har forklaret, at han, der er indehaver af Art Pol, er selvstændig håndværksmester i Polen og ofte har udført arbejde for Værum Byg & Montage. Det samme gælder for hans bror Rafal, der ejer Raf Bud. Vidnet og hans bror hjælper ofte hinanden på byggepladserne. De har også arbejdet for et andet dansk firma. Broderen har tillige haft deres lillebror ansat. Lillebroderen hjalp vidnet med at opsætte træbetonpladerne, idet der skal to mand ad gangen til det arbejde. Broderen Rafal og vidnet tilrettelagde selv arbejdet, og faktureringerne er udtryk for omfanget af deres respektive arbejder på pladsen. Prisen for hver af entrepriserne var aftalt med Jørgen Værum på forhånd efter en vurdering af arbejdernes omfang. De lejede værktøj mv. af Værum Byg & Montage, fordi det var besværligt at fragte det med fra Polen. Fakturaerne overstiger de samlede entreprisummer, fordi der blev udført en del ekstraarbejde. Ved faktureringen er der sket fradrag for den aftalte leje af værktøj mv. samt leje af beboelsesvogn.

Parternes hovedsynspunkter

Klager har navnlig med henvisning til Bygningsoverenskomstens § 5, nr. 4, anført, at ingen af de dér nævnte forhold er opfyldt i forbindelse med de to polske håndværksmestres arbejder på staldbygningen mv. Værum Byg & Montage har end ikke over for Arbejdstilsynet fraskrevet sig ansvaret med henvisning til underentrepriser. De rent summariske aftaler med de pågældende kan på ingen måde sammenlignes med sædvanlige entreprisekontrakter. I det hele taget adskiller de to polske enkeltmandsfirmaers arbejde på pladsen sig ikke fra sædvanligt akkordarbejde til en forud aftalt akkordsum, såkaldt slumpakkord.

Indklagede har til støtte for frifindelsespåstanden anført, at der foreligger reelle entreprisekontrakter, og at den endelige pris for arbejderne er faktureret som aftalt 14 dage efter færdiggørelsen. Det er ikke usædvanligt for underentreprenører at leje maskiner og skurvogn, eller at hovedentreprenøren leverer materialerne.

Opmandens begrundelse og resultat

Værum Byg & Montage ApS havde det indvendige tømmer- og smedearbejde på staldbygningen i underentreprise. Hele underentreprisen lå inden for virksomhedens sædvanlige faglige område, og virksomhedens indehaver arbejdede selv på pladsen. En del af tømmerentreprisen var imidlertid ved de to kontrakter af hhv. 2. og 3. februar 2013 videregivet til de to polske firmaer Art Pol og Raf Bud, der i vid udstrækning mod betaling anvendte Værum Byg & Montages værktøj mv., og som ligesom Værum Byg & Montage fik byggematerialerne leveret fra hovedentreprenøren. Der var på ingen måde tale om videregivelse af dele af tømmerentreprisen til et specialfirma, jf. herved overenskomstens § 5, nr. 2.

Kontrakterne med de to polske firmaer betegner sig som entreprisekontrakter, men anskuet som sådanne er de to kontrakter særdeles kortfattede med yderst summariske beskrivelser af arbejdets karakter og uden angivelse af arbejdernes nærmere omfang. Arbejderne er endvidere efterfølgende ikke blevet faktureret i henhold til kontrakterne, men på grundlag af hver af de pågældendes arbejdsindsats. De to polske håndværksmestre har efter det oplyste heller ikke udadtil fremstået som selvstændigt virkende underentreprenører.

På denne baggrund og i øvrigt efter en helhedsbedømmelse under hensyn til de i overenskomstens § 5, nr. 4, nævnte karakteristika findes de to polske håndværksmestre at have udført arbejderne på byggepladsen i lønmodtagerlignende ansættelsesforhold, og der foreligger derfor ved de indgåede kontrakter en omgåelse af overenskomsten, jf. dennes § 5, nr. 1.

For så vidt angår opgørelsen af klagers krav bemærkes, at der efter bevisførelsen ikke findes grundlag for at betvivle, at de polske firmaer i alt for de arbejder, der er omfattet af hver af kontrakterne, har fået udbetalt de aftalte kontraktsummer. Disse beløb, i alt 60.000 kr., må derfor fragå i klagers krav, hvis beregningsmæssige grundlag der ikke i øvrigt er stillet spørgsmål om under sagen.

Efter det således anførte må klagers påstand tages til følge med den del af påstanden, der overstiger de aftalte kontraktsummer, dvs. med 20.344,26 kr.

Efter omstændighederne findes der ikke grundlag for at tilkende klager renter fra et tidligere tidspunkt end klageskriftets dato den 13. maj 2013.

Herefter bestemmes:

Indklagede, Værum Byg & Montage ApS, skal inden 14 dage til Fagligt Fælles Forbund betale 20.344,26 kr. med procesrente fra den 13. maj 2013.

Hver part bærer egne omkostninger og skal betale halvdelen af opmandens honorar mv.

Poul Sørensen